

Kadernota 2024
Gemeente Maashorst

maashorst

1. Inhoudsopgave

1. Inhoudsopgave	2
2. Voorwoord	3
3. Financieel beeld	3
3.1. Stand van de (meerjaren)begroting	5
3.2. Raadsbesluiten waarvan de lasten nog niet zijn opgenomen in het bestedings- en dekkingsplan	5
3.3. Bestaand beleid nog niet in de begroting opgenomen	6
3.4. Onontkoombare ontwikkelingen vanaf 2024	7
3.5. Structurele bijstelling van budgetten na analyse jaarrekeningresultaat 2022	8
3.6. Nieuwe voorstellen	9
4. Financieel technische uitgangspunten	13
5. Actualisatie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	18
5.1. Inleiding	18
6. Hoe nu verder? Richting programmabegroting 2024 en verder	20
6.1. Inleiding	20
6.2. Structureel sluitende programmabegroting voor 2024 niet reëel	20
7. Bijlagen	22
7.1. Inleiding	22
7.2. Bijlage 2 Ontwikkeling incidenteel financieel beeld 2023 e.v.	22
7.3. Bijlage 3 Berekening algemene uitkering 2023-2027	23

Samenvatting

2. Voorwoord

We zijn volop aan de slag met het realiseren van de ambities uit het bestuursakkoord. Daarnaast zijn we als relatief nieuwe gemeente, in ons 2^e bestaansjaar, nog steeds volop in opbouw. Het bouwen van een nieuwe organisatie vraagt tijd en we zijn al een heel eind op de goede weg. Ook qua harmonisatie van beleid ligt er nog het nodige werk. Al met al betekent dit een forse uitdaging in een tijd waarin er continu nieuwe uitdagingen op de gemeente afkomen, het krijgen en behouden van goed personeel een uitdaging is en we de kosten fors zien stijgen.

In deze kadernota blikken we vooruit op de programmabegroting 2024-2027. We vinden het belangrijk om de zaken die we in gang hebben gezet, goed worden uitgevoerd. Dat betekent dat we focus willen houden, kritisch zijn op nieuwe zaken die we oppakken en waar nodig prioriteren. In deze kadernota hebben we daarom naast de onontkoombare ontwikkelingen alleen nieuwe voorstellen opgenomen die van belang zijn om onze bestaande ambities of toezeggingen en moties van uw Raad te realiseren.

In deze kadernota 2024 ziet u de effecten van deze ontwikkelingen op ons financieel meerjarenbeeld. Onze ambitie voor een structureel sluitende begroting in alle jaren lijkt vooralsnog niet realistisch, maar is wel onze intentie. Dit is in lijn met het landelijke beeld voor alle gemeenten zijn het momenteel onzekere (financiële) tijden. De VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) is samen met de provincies in gesprek met het Rijk om meer stabiliteit te krijgen voor gemeenten.

Wel voldoen we aan de eisen van de provincie (= eerste jaar sluitend). De jaren 2024 en 2025 laten een positief saldo zien. Het is afhankelijk van de ontwikkelingen in de periode tussen de kadernota en de begroting 2024 of dit positieve saldo voor 2024 overeind kan blijven. Zo nodig moeten we in het begrotingsproces 2024 in juli/augustus dan nog aanvullende keuzes maken. Aan de andere kant zien we dat ons weerstandsvermogen nog steeds hoog is. Gelet op de wens van uw Raad zullen we bij de begroting ook met een voorstel komen hoe we dit kunnen inzetten en daarmee ten goede kunnen laten komen van de gemeenschap.

Wij vragen u kennis te nemen van deze kadernota maar ook richting/duiding te geven en kaderstellende adviezen voor het opstellen van de programmabegroting 2024-2027.

3. Financieel beeld

Deze kadernota laat voor begrotingsjaar 2024 nog een positief saldo zien van € 263.000 en voor 2025 nog € 4,2 mln positief. In de jaren daarna is de begroting nog niet structureel sluitend. Gemeenten moeten elk jaar een structureel sluitend bestedings- en dekkingsplan opleveren als onderdeel van hun begroting. Zo is vastgelegd in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en verantwoording (BBV). Structureel betekent 'jaarlijks terugkerend'. Het gaat dus

over de aard van het budget. Het onderscheid is belangrijk omdat we tegenover structurele budgetten ook structurele inkomsten moeten zetten. Dit om structureel in evenwicht te komen. Onze focus in dit document ligt dan ook op het structurele financiële beeld. Om u toch een volledig beeld te geven van de huidige situatie, is het verloop van het incidentele beeld (inclusief incidentele mutaties) ter informatie als bijlage toegevoegd. Het verloop van het incidentele beeld hebben we als bijlage toegevoegd aan dit document.

Met een weerstandratio van 5,62 (zie paragraaf 6.1) is onze financiële positie nog steeds goed te noemen. Om invulling te geven aan onze ambitie om voor alle jaren een structureel sluitende begroting te komen, zijn wel aanvullende maatregelen nodig. Daarom wordt in de 2e helft van dit jaar een project gestart. In dit project kijken we kritisch naar onze werkzaamheden en bijbehorende financiering en zullen deze waar nodig bijstellen. Na afloop van dit project denken wij (financieel) nog effectiever en efficiënter te kunnen werken.

In onderstaande tabel een uiteenzetting van alle ontwikkelingen met financiële gevolgen die het nieuwe financieel beeld bepalen

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

		2023	2024	2025	2026	2027
3.1.	Stand van de (meerjaren)begroting (na 2e berap 2022)	N 1.533	V 3.612	V 6.582	N 790	N 790
3.2	Raadsbesluiten waarvan de lasten nog niet zijn opgenomen in het bestedings- en dekkingsplan	N 274	N 672	N 739	N 754	N 790
3.3	Bestaand beleid nog niet in de begroting opgenomen 2023 (1e fin afwijk rap '23)	N 1.934	V 3.974	V 4.379	V 5.319	V 1.890
3.4	Onontkoombare ontwikkelingen Kadernota 2024 e.v.		N 5.343	N 5.558	N 5.679	N 5.742
3.5	Structurele bijstelling van budgetten a.g.v. nadere analyse jaarrekeningresultaat 2022	V 683	V 683	V 683	V 683	V 683
	Subtotaal Kadernota 2024	N 3.058	V 2.254	V 5.347	N 1.221	N 4.749
3.6	Nieuwe voorstellen		N 2.224	N 1.331	N 1.235	N 1.427
	Inzetten deel van de stelpost indexering 2023 (sept. circ. 2022)	V 233	V 233	V 233	V 233	V 233
	Beschikking uit de algemene reserve (conform besluit 23 berap '22)	V 1.539				

	2023	2024	2025	2026	2027
Totaal saldo 2023-2027	N 1.286	V 263	V 4.249	N 2.223	N 5.943

In de paragrafen hierna lichten we elk onderdeel uit onderstaande tabel nader toe.

3.1. Stand van de (meerjaren)begroting

Als gemeenteraad heeft u budgetrecht. U bepaalt welke bedragen we als gemeente beschikbaar stellen. Met andere woorden: u geeft opdracht aan het college om met die budgetten de afgesproken doelstellingen te realiseren. De Bestuursrapportage 2022 is het meest actuele beslisdocument waarin u de budgetten heeft aangepast die vallen onder het budgetrecht. Dat is dan ook ons startdocument voor deze Kadernota 2024.

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

	2023	2024	2025	2026	2027
Stand van de (meerjaren)begroting (na 2e berap 2022)	N 1.533	V 3.612	V 6.582	N 790	N 790

3.2. Raadsbesluiten waarvan de lasten nog niet zijn opgenomen in het bestedings- en dekkingsplan

We hanteren als uitgangspunt dat alle besluiten met financiële gevolgen zijn voorzien van een begrotingswijziging, waarin ook de dekking is geregeld. Deze budgetdiscipline hebben we hoog in het vaandel. Toch kan het voorkomen (bij uitzondering en uiteraard alleen bij goede redenen), dat we u om een raadsbesluit vragen waarbij nog geen dekking aanwezig is. In die gevallen bent u daarvan op de hoogte en accepteert u het gevolg dat nog dekking gezocht moet worden in het éérstvolgende P&C-document. In dit geval de Kadernota 2024.

De volgende tabel geeft een overzicht van de raadsbesluiten waarvan op dit moment de lasten nog niet zijn opgenomen in het bestedings- en dekkingsplan.

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

	2023	2024	2025	2026	2027
Raadsbesluiten waarvan de lasten nog niet zijn opgenomen in het bestedings- en dekkingsplan					
Kadernota Veiligheidsregio		N 202	N 215	N 231	N 268
Kadernota Regionaal bureau leerplicht		N 3	N 3	N 3	N 3
Kadernota KCV		N 120	N 120	N 120	N 120
Kadernota GGD		N 86	N 86	N 86	N 86

	2023	2024	2025	2026	2027
Raadscommunicatieplan	N 63	N 63	N 63	N 63	N 63
Subsidie anti-discriminatie	N 22	N 22	N 22	N 22	N 22
Subsidie DTV	N 106	N 106	N 106	N 106	N 106
IKC-west realisatie	N 83	N 70	N 124	N 124	N 123
Totaal	N 274	N 672	N 739	N 754	N 790

3.3. Bestaand beleid nog niet in de begroting opgenomen

Twee keer per jaar stellen we een zogenoemde financiële afwijkingenrapportage op. Dat is een rapportage waarin we verantwoorden waarom eerder vastgestelde budgetten voor bestaand beleid niet meer reëel zijn, bijvoorbeeld als gevolg van prijsstijgingen of juist meevallende kosten. In die rapportage stellen we dan ook voor hoe die budgetten reëler kunnen worden geraamd. Soms stellen we ook nieuwe budgetten voor. Bijvoorbeeld voor nog niet opgenomen onontkoombare ontwikkelingen. Al deze aanpassingen leggen we u voor ter instemming, nadat ze zijn gesaldeerd (samengevoegd gepresenteerd in eindsaldo's) . U heeft als raad immers het budgetrecht (zie de eerdere uitleg in par. 3.1).

We leggen u overigens bij nieuw of gewijzigd beleid altijd de keuze voor om wel of niet in te stemmen met een begrotingswijziging, in de vorm van een raadsadvies en een begrotingswijziging met dekking.

In de programmabegroting vindt jaarlijks de integrale afweging van alle middelen plaats. Dat is normaliter ook het planningsdocument waarin we nieuw of gewijzigd beleid presenteren.

Ontwikkeling algemene uitkering

De algemene uitkering is onze belangrijkste inkomstenbron. Die ontvangen we vanuit het Gemeentefonds van het Rijk. Jaarlijks stelt het Kabinet vast welk deel van de Rijksuitgaven in het Gemeentefonds wordt gestort.

De aankondiging van die inkomsten wordt met ons gedeeld via zogenoemde circulaire.

Jaarlijks verschijnen er meestal drie. In de meicirculaire wordt een vertaling gegeven van de Voorjaarsnota van de Rijksoverheid. In september volgt de vertaling van de Miljoenennota en in december volgt vaak een technische aanpassing in de vorm van de najaarsnota.

In de tabel aan het einde van deze paragraaf 'Saldo eerste afwijkingsrapportage 2023' (op pag. 7) hebben we de financiële gevolgen opgenomen van de laatst bij ons bekend zijnde circulaire, die van december met een update van de maartbrief 2023. Zodra we de meicirculaire ontvangen (meestal medio juni), sturen wij u – als het nodig is – een update.

Verwachte loon- en prijscompensatie (LPO) op basis van het Centraal Economisch Plan 2023
Een belangrijk onderdeel van de Kadernota zijn de financieel economische uitgangspunten met hierin opgenomen de verwachte ontwikkeling van de LPO. We vragen uw raad om deze uitgangspunten ook expliciet vast te stellen zodat wij die kunnen hanteren bij de nader op te stellen programmabegroting. de index voor loon- en prijsontwikkeling. Die wordt berekend op basis van de CBP-raming van de loonvoet voor de overheidssector, de index voor materiële overheidsconsumptie en overheidsinvesteringen. Hierbij houdt men een verdeling aan van 60%

loonindex, 20% consumptie en 20% investeringen aangehouden. In onderstaande tabel is de index voor loon- en prijsontwikkeling opgenomen voor het jaar 2024.

Bron gegevens: Centraal Planbureau, Centraal economisch Plan 2023

Loon-en prijsontwikkeling CEP 2023	Gewicht	2024
Loonvoet sector overheid	60%	5,2%
Prijzen netto materiele consumptie	20%	3,9%
Prijzen overheidsinvesteringen	20%	1,6%
Totaal	100%	4,22%

Tot nu toe hanteerden we in Maashorst voor loon- en prijscompensatie het percentage van de netto materiële consumptie. We betrokken dus niet eerder de componenten ‘investeringen’ en ‘loonvoet overheid’. Aangezien deze componenten wél worden meegewogen bij de berekening van de algemene uitkering, stellen we voor dat ook te doen vanaf 2024.

In de meicirculaire verwachten we dat het Rijk een prijscompensatie opneemt. Die toezegging is inmiddels gedaan door het Rijk. Vooruitlopend hierop hebben wij daar bij de berekening van de algemene uitkering al rekening mee gehouden. Dat voordeel is dus al verwerkt.

In onderstaande tabel hebben we het te verwachten verloop van de financiële afwijkingen en de te verwachten ontwikkeling van de algemene uitkering op een rijtje gezet.

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

	2023	2024	2025	2026	2027
Saldo 1e financiële afwijkingenrapportage 2023	N 3.367	N 3.389	N 2.800	N 2.338	N 1.677
Ontwikkeling algemene uitkering (decembercirculaire '22 en maartbrief 23)	V 1.433	V 7.363	V 7.179	V 7.657	V 3.567
Totaal	N 1.934	V 3.974	V 4.379	V 5.319	V 1.890

3.4. Onontkoombare ontwikkelingen vanaf 2024

Onontkoombare ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die op ons afkomen en waar we als gemeente geen of weinig invloed op hebben. Het zijn ontwikkelingen die niet kunnen worden uitgesteld. Ze zijn onoverkomelijk en absoluut noodzakelijk voor de continuïteit van onze organisatie of om de verplichte taken uit te voeren. Denk bijvoorbeeld aan indexeringen zoals loon- en prijsindexeringen of aan indexeringen van gemeenschappelijke regelingen, gesubsidieerde instellingen e.d. waar meerjarige contractafspraken aan ten grondslag liggen of waar al bestuurlijke besluitvorming over heeft plaatsgevonden.

De volgende tabel geeft de onontkoombare ontwikkelingen en bijbehorende te verwachten kosten weer vanaf 2024.

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

	2023	2024	2025	2026	2027
Onontkoombare ontwikkelingen vanaf 2024					
Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) loon- en prijsontwikkeling 2024		N 130	N 130	N 130	N 130
Areaaluitbreiding groen		N 77	N 77	N 77	N 77
Onderhoudssubsidie Markant					N 121
Actualisatie Meerjarig Investeringsprogramma (MIP)		V 72	N 143	N 265	N 206
Indexering budgetten n.a.v. maartbrief 2023 algemene uitkering		N 3.047	N 3.047	N 3.047	N 3.047
Loonstijging 2024 conform percentage maartbrief 2023		N 2.161	N 2.161	N 2.161	N 2.161
Totaal		N 5.343	N 5.558	N 5.679	N 6.742

3.5. Structurele bijstelling van budgetten na analyse jaarrekeningresultaat 2022

Het resultaat van de Programmarekening 2022 bedroeg € 15,5 miljoen. We hebben de voorbije weken dit resultaat goed geanalyseerd. Een aantal budgetten die dit positief resultaat veroorzaken kunnen we naar ons idee aframen. Ook het komend jaar zijn deze budgetten overbodig/niet nodig om de doelstellingen te realiseren.

In onderstaande tabel leest u hoe bijna € 700.000 van dat resultaat in 2022 met ingang van 2023 wordt afgeramd. De posten meer dan € 50.000 worden hierbij toegelicht:

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

budget	toelichting	Voordeel met ingang van 2023
P-wet inkomensregelingen	In de huidige begroting is al een structurele taakstelling *gebundelde uitkering (BUIG) van € 450K opgenomen. We stellen voor om deze taakstelling met € 300K te verhogen tot € 750K. Dit heeft vooral te maken met het project Verlaging Uitkeringsbestand (zie Uitvoeringsprogramma).	V 300
P-wet re-integratie	Analoog aan de taakstelling gebundelde uitkering (BUIG) stellen we voor een structurele taakstelling re-integratie van € 100K op te nemen.	V 100

budget	toelichting	Voordeel met ingang van 2023
WMO-dagbesteding	We verwachten dat de huidige personeels-problematiek bij de aanbieders van Wmo-dagbesteding voorlopig aanhoudt, waardoor de verzilveringsgraad (voorlopig) lager zal zijn. We stellen voor om het budget met structureel € 100K af te ramen. We verwachten dat de achterstanden bij de gemeente in 2023 worden ingelopen.	V 100
Aframing diverse kleinere posten < € 50.000		V 183
Totaal		V 683

•

3.6. Nieuwe voorstellen

Naast de hiervoor (3.2 t/m 3.5) genoemde ontwikkelingen hebben wij ons in deze kadernota beperkt tot die nieuwe voorstellen die van belang zijn om onze bestaande ambities of toezeggingen en moties van uw Raad te realiseren.

Hieronder presenteren we een aantal voorstellen met financiële gevolgen die we graag willen opnemen in de Programmabegroting 2024. Bij de behandeling van de programmabegroting vindt definitieve besluitvorming plaats door uw Raad over de voorstellen.

Onderstaand volgt een tabel met de nieuwe voorstellen.(bedragen x € 1.000)

Nr voors tel	Domein / programma	Omschrijving voorstel	investerings bedrag	2024	2025	2026	2027
1.	Dienstverlening	Uitbreiding subsidierelatie met HALT		25	25		
	<i>Totaal Programma 1 Veiligheid</i>			25	25		
2.	Ruimte	N605 Vorbereidingskosten	250				4
3.	Ruimte	N605 Uitvoeringskosten	13.000				221
4.	Ruimte	Herinrichting Voederheil (aanvullend krediet)	400	7	14	13	13
	<i>Totaal Programma 2 Verkeer en vervoer</i>		13.650	7	14	13	238

Nr voors tel	Domein / programma	Omschrijving voorstel	investerings bedrag	2024	2025	2026	2027
5.	Ruimte	Centrumvisie herinrichting hoek Sacramentsweg-Galerij-Mondriaanplein	1.075	20	40	39	39
	<i>Totaal Programma 3 Economie en toerisme</i>		1.075	20	40	39	39
6.	Sociaal	Bouw school Wijde Wereld	974	49	48	48	48
7.	Sociaal	Uitbreiding onderwijsruimte De Wizzert en De Vlasgaard in kindcentrum Morgenzon	237	26	26	26	26
8.	Sociaal	Uitbreiding bestaande kinderopvang De Wijde Wereld	438	0	0	0	0
	<i>Totaal Programma 4 Onderwijs</i>		1.649	75	74	74	74
9.	Sociaal	Implementatie nieuw cultuurbeleid		235			
10	Sociaal	Juridische ondersteuning concessieovereenkomst Markant Maashorst		20	20		
11.	Ruimte	Harmonisatie hondenuitlaatbeleid	50	1	2	2	2
12.	Ruimte	Pumptrack bevrijdingspark	150	6	11	11	11
13.	Ruimte	Skatebaan bevrijdingspark	350	13	26	26	26
14.	Ruimte	Verbreding fietspaden 'kruis' in natuurgebied De Maashorst	328	7	14	14	14
	<i>Totaal Programma 5 Sport, cultuur, recreatie en natuur</i>		878	282	73	53	53
15.	Sociaal	Regionale werkgroep Veilig in Afhankelijkheidsrelaties		20	20	50	50

Nr voors tel	Domein / programma	Omschrijving voorstel	investerings bedrag	2024	2025	2026	2027
16.	Dienstverlening	Begrotingstekorten 2024 wijkaccommodaties		410			
17.	Dienstverlening	Ondersteunend budget ontwikkelingen wijkaccommodaties		30	30	30	30
18.	Sociaal	Harmonisatie Jeugd- en jongerenwerk		120	120	120	120
19.	Sociaal	Budget sterke sociale basis in de wijken		450	450	450	450
20.	Sociaal	Transformatiebudget Sociaal Domein		250			
21.	Dienstverlening	Verhogen bijdrage Udenfonds/Maashorstf onds		51	51		
	<i>Totaal Programma 6 Sociaal domein</i>		0	1.331	671	650	650
22.	Sociaal	Herzien AED-beleid gemeente Maashorst		20	20	20	20
	<i>Totaal Programma 7 Volksgezondhe id, milieu en duurzaamheid</i>			20	20	20	20
23.	Ruimte	Markt Uden, aanpassen voet- en fietspad	190	3	6	6	6
	<i>Totaal Programma 8 Volkshuisvestin g, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing</i>		190	3	6	6	6
24.	Dienstverlening	Aanpassing archiefkelder Uden/vervroegd overbrengen archief		49	44	39	32
25	Dienstverlening	Opleidingsbudget verhogen naar 2% van de loonsom		210	210	210	210

Nr voors tel	Domein / programma	Omschrijving voorstel	investerings bedrag	2024	2025	2026	2027
26.	Ruimte	Opslagruimte Werf Uden	145	2	5	5	5
27.	Dienstverlening	Digitaal startportaal i.c.m. intranet		200	150	125	100
	<i>Totaal Programma 10 Bedrijfsvoering en inkomsten</i>		145	462	409	379	347
	TOTAAL		17.587	2.224	1.331	1.235	1.427

4. Financieel technische uitgangspunten

Voor het opstellen van de Programmabegroting is het een wettelijke plicht om in ieder geval de uitgangspunten te hanteren zoals opgenomen in de meicirculaire. Daarbij gaat het met name om de daar gepubliceerde cijfers voor loon- en prijscompensatie. Bij het opstellen van deze Kadernota is de meicirculaire nog niet beschikbaar, dus baseren we ons op de meest actuele circulaire, de maartcirculaire '23 (of als er geen circulaire wordt uitgebracht de decembercirculaire '22).

De financiële gevolgen van deze financieel technische uitgangspunten hebben we eveneens in beeld gebracht en opgenomen in het bestedings- en dekkingsplan 2023 e.v..

In onderstaande tabel ziet u de financieel technische uitgangspunten zoals we die hanteren voor de Programmabegroting 2024.

Onderwerp	Financieel economische uitgangspunten 2024
Algemeen	We dekken structurele uitgaven met structurele inkomsten.
Algemeen	Onze ramingen zijn volledig, realistisch en haalbaar.
Algemeen Raming bestaand beleid	Lasten en baten worden op bestaand beleid geraamd, inclusief de besluitvorming van de raad tot en met juli voorafgaand aan de begroting.
Algemeen Raming nieuw beleid	Nieuw of gewijzigd beleid toetsen we aan de financieel beschikbare ruimte. Nieuw beleid op basis van het Bestuursakkoord wordt als zodanig toegelicht.
Aantal inwoners Maashorst	Voor de rekeneenheid voor het aantal inwoners per 1 januari van het begrotingsjaar hanteren we de meest actuele cijfers. Voor de meerjarenprognose hanteren we bij voorkeur 'De ontwikkelingen van de bevolking in Noord-Brabant, 2020-2040, Bron: 'De Bevolkings- en woningbehoefteprognose Noord-Brabant' van Provincie Noord-Brabant, actualisering (september 2020). In die prognose wordt overigens nog gesproken over de voormalige gemeenten Landerd en Uden.
Aantal woonruimten Maashorst	De rekeneenheid van aantal woonruimten per 1 januari van het begrotingsjaar is op basis van de betalingsspecificatie algemene uitkering april 2023 (woonfunctie, logiesfunctie, uitwonende studenten).
Algemeen uitgangspunt lonen en prijzen	In het begrotingsjaar ramen we op basis van lopende prijzen. Bij de berekening van de jaren daarna houden we deze lijn constant. <ul style="list-style-type: none">• Dat doen we omdat het eenvoudiger is om constante prijzen te hanteren. Het

Onderwerp	Financieel economische uitgangspunten 2024
	eerste jaar hanteren we prijzen conform de lopende loon- en prijsontwikkeling. Voor de jaren daarna houden we de stijging op 0. Deze aanpak geeft minder kans op fouten, is minder bewerkelijk en laat minder ruimte voor uitzonderingen.
Prijsstijging (LPO)	Voor de prijsstijging in 2024 baseren we ons op de verwachtingen van het Centraal Planbureau (CPB) zoals vastgelegd in het CEP 2023. Hierbij hanteren we de LPO indexering 2024 (4,22%). Daar waar prijsstijgingen contractueel vastgelegd zijn, houden we vast aan die percentages.
Prijsstijging meerjarenbegroting	In de meerjarenbegroting hanteren we constante prijzen.
Personeelskosten	De loonkosten van het gemeentelijk personeel berekenen we op basis van de vastgestelde formatie.
	De ontwikkeling van lonen kent haar eigen dynamiek. We hanteren voor de prognose van de ambtenarenlonen de geldende cao. Als er geen CAO is afgesloten, dan sluiten we aan bij het percentage van de loonvoet voor de sector overheid. Voor 2024 is dat percentage 5,2%. (Bron: Centraal Economisch Plan 2023) We ramen loonontwikkelingen in de kadernota op hoofdlijnen en werken deze concreet uit in de later op te stellen Programmabegroting.
Werkkostenregeling	Voor de werkkostenregeling is maximaal het wettelijk toegestane budget beschikbaar van 1,92% over de 1 ^e € 400.000 en daarna 1,18% van de fiscale loonsom.
Onroerendezaakbelasting (voor berekening algemene uitkering)	Voor de waardebeoordeling van woningen en niet-woningen hanteren we de prognoses van het ministerie van BZK, zoals vermeld in de bevoorschotting van de algemene uitkering.
Onroerendezaakbelasting (voor berekening opbrengst OZB)	De totaalopbrengst wordt voor 2024 verhoogd met de LPO-index 2024 (4,22%). Eventuele extra verhogingen lichten we toe als nieuw beleid in het bestedings- en dekkingsplan.
Tarievenbeleid	Voor de tarieven van rioolheffing en afvalstoffenheffing gaan we uit van 100% kostendekking. Leges bepalen we op basis van begrote kosten en afgesproken kostendekkendheidspercentages.
Gronden	Het aantal geraamde m2 grondverkoop is gebaseerd op de actuele en te verwachten afzetprognose voor woningen en bedrijventerreinen, zoals vastgelegd in het

Onderwerp	Financieel economische uitgangspunten 2024
	MJP2022. De grondprijzen per complex zijn conform het grondprijnsbeleid 2023 (maart 2023).
Te ontvangen huren	We verwerken de contractueel overeengekomen prijsaanpassingen. Voor de overige ramingen sluiten we aan bij de LPO-index 2024 (4,22% 2024).
Subsidies	Voor de indexering houden we vast aan de LPO index 2024 (4,22%).
Algemene uitkering	<p>We ramen de algemene uitkering uit het Gemeentefonds op basis van de meicirculaire 2023. De algemene uitkering zien we als vrij besteedbare middelen ter dekking van de voorstellen van college en raad. Wij volgen hierbij de Financiële verhoudingswet.</p> <p>We begroten de middelen uit de algemene uitkering centraal in programma 10 Bedrijfsvoering en inkomsten, tegen lopende prijzen voor het begrotingsjaar en tegen constante prijzen voor de jaren daarna. Alleen in gevallen waarbij actief een decentralisatie-uitkering wordt aangevraagd, worden die middelen ook voor dat doel geoormerkt. Alle overige uitkeringen die we via de algemene uitkering ontvangen, zien we als 'algemene middelen' die we als zodanig ook betrekken bij de integrale afweging bij het begrotingstraject. Teams kunnen aanvragen voor decentralisatie-uitkeringen doen door het opstellen van een inhoudelijk plan en onderbouwing van het benodigd budget. Dit plan en budget moeten ze laten vaststellen door het college van burgemeester en wethouders. Na goedkeuring door college worden de middelen overgeheveld naar de decentrale budgetten. Bij feitelijke overheveling van taken en middelen vanuit het Rijk begroten we de hierbij behorende middelen decentraal.</p>
Verbonden partijen	De bijdragen voor verbonden partijen zijn gebaseerd op kadernota's en begrotingen 2024 van de verbonden partijen.
Rente	Voor de berekening van de totale rentekosten tellen we eerst alle betaalde rentebedragen over aangetrokken lang- en kortlopende gelden op. Daarna trekken we daar de terugontvangen rente van derden van af. We berekenen 0,9% rente (was ook 0,9% in 2023) over onze eigen financieringsmiddelen (renteomslag). We hanteren de rentenotitie van het BBV.

Onderwerp	Financieel economische uitgangspunten 2024
Rente langlopende geldleningen	Voor de toekomstige financieringsbehoefte rekenen we een rentepercentage voor langlopende leningen 25 jaar van 3,5% (was 2,2,% in 2023).
Rente grondbedrijf	De aan de grondexploitatie (Bouwgronden in Exploitatie) toe te rekenen rente betreft het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente. , naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen, indien geen sprake is van projectfinanciering (volgens de notitie grondexploitaties 2016 van de commissie BBV). Jaarlijks moet dit percentage herrekend worden.
Rente voorzieningen	Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan, tenzij voorzieningen op contante waarde zijn gewaardeerd. Voor Maashorst betreft dit momenteel de voorziening begrafenisrechten. Indirect betreft het ook de voorziening pensioenverplichtingen, maar daar is de rente opgenomen in de berekening van Raet/Visma.
Afschrijving	Het afschrijvingsbeleid dat wij hanteren, is vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Maashorst. 1. Als er bij het vaststellen van de begroting of begrotingswijzigingen nog geen moment van gereedkomen bekend is, gaan we ervan uit dat de investering halverwege het jaar van investeren gereedkomt. We nemen de kapitaallasten (rente en afschrijving) dan voor 50% als structurele last mee. 2. Als er bij het vaststellen van de begroting of begrotingswijzigingen een concreet moment van gereedkomen bekend is, dan hanteren we die datum als het moment vanaf wanneer we de kapitaallasten (rente en afschrijving) als structurele last meenemen.
Overhead	Overhead wordt niet doorbelast. Die rekenen we alleen toe aan grondexploitaties en investeringen. Daar waar sprake is van 'tarieven' berekenen we de overhead extracomptabel (handmatig, na verzameling van alle noodzakelijke informatie)
Vervangingsinvesteringen	In de meerjarenbegroting maken we onderscheid tussen uitbreidings- en vervangingsinvesteringen. Vervangingsinvesteringen inventariseren en beoordelen we bij de Begrotingsnotitie. Bij noodzaak tot vervanging nemen we de lasten op in het basisbeeld. We gaan daarbij uit van de inventarisatie van investeringen, zoals opgenomen in het MIP.

Onderwerp	Financieel economische uitgangspunten 2024
Incidentele budgetten	Incidentele budgetten die in het betreffende begrotingsjaar niet zijn ingezet, vallen bij het jaarverslag vrij in het jaarrekeningresultaat. Als het college toch vindt dat het budget beschikbaar moet blijven, dan kunnen we dit opnemen in het raadsvoorstel tot overhevelen van budgetten (december) en eventueel daarna nog melden in het jaarverslag. Daarna volgt besluitvorming door u als raad.
Onvoorzien	De stelpost onvoorziene uitgaven gebruiken we alleen voor het opvangen van incidentele tegenvallers, die onvoorzien, niet uit te stellen en onontkoombaar zijn. De hoogte van de stelpost onvoorziene uitgaven is € 45.000 structureel. Het college kan beschikken over de inzet van de stelpost onvoorzien gedurende het lopende boekjaar. Het college informeert uw raad via de reguliere P&C-cyclus over de inzet.

5. Actualisatie paragraaf weerstandsvormogen en risicobeheersing

5.1. Inleiding

Deze paragraaf is onderdeel van elk planning en control product. De weerstandsratio welke voortkomt uit deze paragraaf is 1 van de 3 pijlers waar we op sturen ten aanzien van onze financiële positie. Weerstandratio .

Omdat de risico's onlangs nog geactualiseerd zijn bij het opstellen van de Programmarekening, zijn deze niet opnieuw geactualiseerd. Wel is er gekeken of er nog grote nieuwe risico's zijn die niet eerder zijn vermeld. Die zijn uiteraard wel meegenomen.

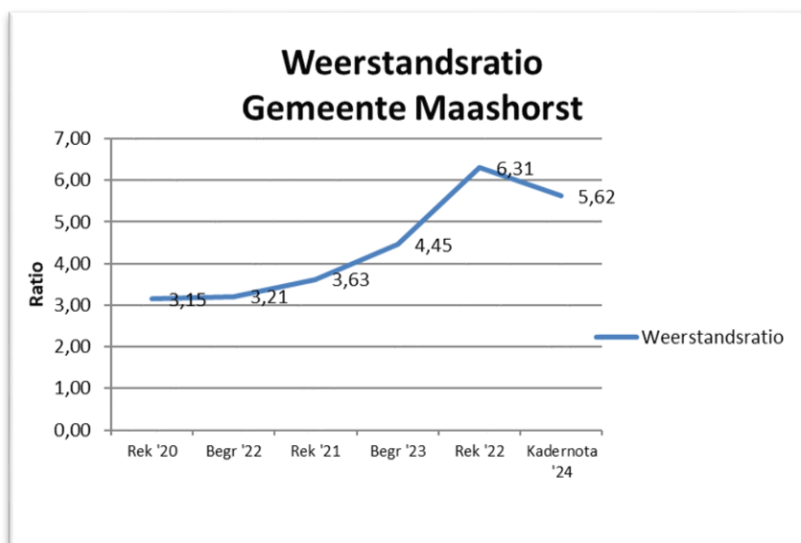
Dit resulteert in de volgende gegevens:

Risico's	€ 14.298
Weerstandscapaciteit*:	€ 81.528

*Opbouw weerstandscapaciteit:

Algemene reserve vrij besteedbaar	€ 63.297
Algemene reserve grondbedrijf	€ 5.059
Stille reserves	€ 6.297
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 6.875
Totaal	€ 81.528

Hiermee is de weerstandsratio van de gemeente Maashorst voor de kadernota 5,62. De ontwikkeling van de ratio is zichtbaar in onderstaande grafiek.

Zichtbaar is dat de ratio iets afneemt ten opzichte van de Programmarekening 2022. Dit wordt veroorzaakt door vooral een afname van de algemene reserve van ongeveer € 10 mln. Bij de Programmarekening en in deze kadernota wordt een beroep gedaan op de algemene reserve

vrij besteedbaar door enerzijds de resultaatbestemming bij vaststelling van de Programmarekening. Anderzijds heeft ook het negatief resultaat (zowel incidenteel als structureel) van de 1e financiële afwijkingenrapportage een negatief effect op de algemene reserve.

De weerstandsratio is echter nog ruim boven de norm (tussen 1 en 2). Daarmee is de financiële positie van de gemeente Maashorst op basis van deze pijler positief te noemen.

6. Hoe nu verder? Richting programmabegroting 2024 en verder

6.1. Inleiding

In deze kadernota 2024 hebben we alle bij ons bekend zijnde financiële ontwikkelingen in beeld gebracht. Ook hebben we de gevolgen van deze ontwikkelingen op ons financieel meerjarensaldo uiteengezet. Veel van die gevolgen zijn feitelijk een gegeven, andere zijn voostellen. Daarover moeten dus nog keuzes gemaakt worden. Samengevat resulteert dit in onderstaand meerjarensaldo.

Meerjarensaldo:

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

	2023	2024	2025	2026	2027
Totaal saldo 2023-2027	N 1.286	V 263	V 4.249	N 2.223	N 5.943

6.2. Structureel sluitende programmabegroting voor 2024 niet reëel

Onze ambitie is een structureel sluitende begroting in alle jaren. Daar voldoen we nog niet aan, hoewel we in het eerste jaar van ons bestaan wel voldeden aan de eisen van de provincie (= eerste jaar sluitend). 2024 vertoont geen groot voordelig saldo. Het is afhankelijk van de ontwikkelingen in de periode tussen de kadernota en de begroting 2024 of dit positieve saldo voor 2024 overeind kan blijven. Zo nodig moeten we in het begrotingsproces 2024 in juli/augustus dan nog aanvullende keuzes maken.

Dit is niet alleen een 'Maashorsts' probleem. Voor alle gemeenten zijn het momenteel onzekere (financiële) tijden. De VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) is samen met de provincies in gesprek met het Rijk om meer stabiliteit te krijgen voor gemeenten.

Gelet op het in deze nota geschetste financiële beeld lijkt de ambitie van een 'structureel sluitende begroting in alle jaren' (nog) niet reëel. Intern en extern zijn er de nodige ontwikkelingen die het saldo nog (kunnen) beïnvloeden, te weten:

Intern:

Evaluatie uitvoeringsprogramma/investeringsprogramma/functieboek: dit is een intern project waarbij we kijken naar de uitvoerbaarheid van de ambities uit het uitvoeringsprogramma (doen we de juiste dingen en doen we de dingen juist) en dit bezien in een organisatie die werkt voor 60.000 inwoners. Hierbij kan temporisering, schrappen van investeringen of extra formatie/middelen aan de orde zijn.

Extern:

We verwachten dat er door het Rijk uitsluitsel gegeven wordt over extra middelen voor gemeenten in de mei- of septembercirculaire. Gemeenten verwachten van het Rijk in ieder geval extra middelen voor het nieuwe 'ravijnjaar 2027'. (Het eerdere ravijnjaar 2026 is met extra middelen in de septembercirculaire al gedeeltelijk gecompenseerd door het Rijk)

- Onlangs is aangekondigd dat het Rijk de eerder beloofde bezuiniging op Jeugd gedeeltelijk gaat terugdraaien. Wij hebben al rekening gehouden met die bezuiniging in onze begroting 2023 en op advies van de VNG/Rijk/provincie een voordeel opgenomen. Het is op dit

moment onduidelijk in hoeverre dat ons echt gaat raken, voor welk bedrag en wanneer dat bekend wordt. Waarschijnlijk in de loop van 2023.7 juni organiseren we een informatieavond over de begroting. Inwoners, instellingen en ondernemers kunnen dan aangeven wat hun wensen zijn op het gebied van ons gemeentelijk beleid. Mogelijk komen hier ook nieuwe voorstellen uit die de raad, bij de behandeling van de kadernota, het college meegeeft ter voorbereiding op de begroting.

- Onderhanden dossiers met mogelijke financiële gevolgen zoals Sport en Spel Reek, Sportpark Moleneind en Red Sox.

7. Bijlagen

7.1. Inleiding

De hier opgenomen bijlagen geven aanvullend inzicht in de stand van zaken van rond de Kadernota 2024 als opmaat naar Programmabegroting 2024-2027. De bijlagen worden verder niet toegelicht.

7.2. Bijlage 2 Ontwikkeling incidenteel financieel beeld 2023 e.v.

Incidenteel kadernota 2024	Investering	2023	2024	2025	2026	2027	
Actualisatie archeologie			50.000				incidenteel, betreft een eenmalige actualisatie.
Sport en spel Reek, sloopkosten/tijdelijke huisvesting			363.000				
totaal incidenteel kadernota 2024	0	0	413.000	0	0	0	

7.3. Bijlage 3 Berekening algemene uitkering 2023-2027

Gemeente:	Maashorst
Opgave:	Kadernota 2024 Maartbrief 2023 (o.b.v. eigen waarden en berekende eenheden BZK)
Circulaire:	Decembercirculaire 2022 (nr. 2022 - 0000678404)
Jaar:	2023, 2024, 2025, 2026, 2027
Uitkeringsfactor:	Eigen waarde(n) 2023: 1,3220 / 2024: 1,4030 / 2025: 1,4240 / 2026: 1,3490 / 2027: 1,3060
Uitgezette maatstaven:	maatstafnummers: 0, 6a, 6b, 6c, 19, 27a, 27b, 27c, 28, 39a, 40, 41, 42, 43, 44
Uitgezette maatstaven met niet-0 waarden:	maatstafnummers: 19
Datum afgerond:	4-4-2023
Eigen toelichting:	
Datum rapport:	6-4-2023 8:18

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven

Maatstaf	2023	2024	2025	2026	2027
1g WOZ niet-woningen eigenaar	-3.196.333	-3.247.962	-3.296.548	-3.349.825	-3.403.978
1h WOZ niet-woningen gebruiker	-2.291.960	-2.328.982	-2.363.821	-2.402.024	-2.440.855
1a Waarde woningen eigenaren	-6.289.409	-6.289.409	-6.289.409	-6.289.409	-6.289.409
Subtotaal	-11.777.702	11.866.353	11.949.778	12.041.258	12.134.242

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is

Maatstaf	2023	2024	2025	2026	2027
8a-2 Bijstandsontvangers	3.722.611	3.855.711	3.929.908	4.029.522	4.150.031
2 Inwoners	22.061.319	22.164.151	22.218.087	22.238.850	22.165.292
7c-3 Huishoudens met laag inkomen boven drempel	17.527.909	15.102.581	15.176.744	15.292.611	15.415.749
12b Personen met migratieachtergrond	1.599.385	1.645.175	1.687.420	1.731.230	1.773.295
3c Eenpersoonshuishoudens	1.423.165	1.448.691	1.440.725	1.437.799	1.437.888
8b Loonkostensubsidie	679.948	788.795	896.263	953.324	1.015.441

4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	6.095.240	5.384.052	5.388.086	5.403.408	5.415.399
8f Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	465.033	503.106	540.132	577.257	617.465
5d Inwoners 75+ met drempel	2.754.045	2.863.657	2.904.244	2.990.774	3.076.771
7m Laag opleidingsniveau met drempel	1.847.573	1.818.031	1.756.028	1.729.161	1.705.901
14a Lokale centrumfunctie (max 20km)	656.943	661.019	664.980	668.849	672.548
14b Regionale centrumfunctie (max 60km)	7.800.701	7.347.922	7.337.565	7.376.678	7.417.479
14c Landelijke centrumfunctie	2.005.958	2.018.404	2.030.497	2.042.311	2.053.607
15e Leerlingen VO	849.551	849.551	849.551	849.551	849.551
15d Leerlingen (V)SO	498.970	498.970	498.970	498.970	498.970
15h-2 Onderwijsachterstand	312.959	312.311	311.663	311.015	310.367
38 Bedrijfsvestigingen	1.047.915	1.078.779	1.117.596	1.117.596	1.117.596
29 Historische woningen in bewoonde oorden 1930	23.359	23.359	23.359	23.359	23.359
36 Kernen	1.609.850	1.608.776	1.601.750	1.601.186	1.601.208
36a Kernen met 500 of meer adressen	375.833	375.833	375.833	375.833	375.833
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	36.016	36.016	36.016	36.016	36.016
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	65.311	65.682	66.053	66.053	66.053
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	2.714.174	2.922.300	2.954.199	2.954.842	2.954.842
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	566.638	566.638	566.638	566.638	566.638
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	4.329.635	4.329.635	4.329.635	4.329.635	4.329.635
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	1.530.866	1.530.866	1.530.866	1.526.721	1.526.721
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	2.734.802	2.734.802	2.734.802	2.731.961	2.731.961
16 Oppervlakte land	536.509	536.509	536.509	536.509	536.509
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	353.187	353.187	353.187	353.187	353.187
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	315.622	319.165	322.649	322.649	322.649
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	1.416.158	1.432.055	1.447.687	1.447.687	1.447.687
39 Vast bedrag	979.512	979.512	979.512	979.512	979.512

Subtotaal	88.936.697	86.155.241	86.607.154	87.100.693	87.545.159
------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)					
Jaren	2023	2024	2025	2026	2027
Uitkeringsfactor	1,3220	1,4030	1,4240	1,3490	1,3060
Subtotaal (B x C (=uf))	117.574.314	120.875.803	123.328.588	117.498.835	114.333.977

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is					
Maatstaf	2023	2024	2025	2026	2027
45 Herindeling	1.011.834	1.011.834	1.011.834	0	0
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	-500.071	0	0	0	0
Subtotaal	511.763	1.011.834	1.011.834	0	0

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is					
Maatstaf	2023	2024	2025	2026	2027
71 Brede impuls combinatiefuncties/buurt sportcoaches (DU)	262.939	262.939	262.939	262.939	262.939
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	325.907	325.907	325.907	325.907	325.907
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	91.169	91.169	91.169	91.169	91.169
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	211.592	211.592	211.592	211.592	211.592
393 Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	16.000	16.000	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
421 Extra capaciteit BOAs (DU)	39.150	39.150	39.150	39.150	39.150
428 Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	34.581	34.608	34.608	34.347	n.v.t.
Subtotaal	981.338	981.365	965.365	965.104	930.757

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein					
Maatstaf	2023	2024	2025	2026	2027
260 Participatie (IU)	9.208.410	8.826.889	8.495.708	8.179.393	7.580.500
Subtotaal	9.208.410	8.826.889	8.495.708	8.179.393	7.580.500

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker					
Aanvullingen v/d gebruiker	2023	2024	2025	2026	2027

Gemeenteposten:

BCF ruimte onder het plafond	960.000	960.000	960.000	960.000	960.000
handhaving stelposten jeugd m.i.v. 2023	0	3.760.628	2.253.404	1.091.028	891.849
Jeugdzorg augustus 2022	0	0	0	0	0
Subtotaal	960.000	4.720.628	3.213.404	2.051.028	1.851.849

Totaal	117.458.122	124.550.166	125.065.121	116.653.102	112.562.841
---------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------